

Veliká noc: světlo, slovo a jásot

Velikonoční vigilie je nejdůležitější a nejkrásnější liturgií z celého roku. Také v domácím prostředí bychom jejímu slavení měli věnovat zvláštní pozornost.

Velikonoční vigilie

V kostele trvá dlouho, nikam se nespěchá. Tato bohoslužba je složena ze čtyř částí: bohoslužby světla, bohoslužby slova, křestní bohoslužby a slavení eucharistie. Od nejstarších dob je tato noc zasvěcena Pánu (Ex 12,42), aby podle napomenutí evangelia (Lk 12,35) byli věřící s hořícími lampami v rukou podobní lidem, kteří očekávají Pána, až znovu přijde, aby je našel, jak bdí, a přivedl je ke svému stolu. Slavnost velikonoční svíce, čtení Písma a připomínka křestní bohoslužby nás mohou inspirovat také v modlitbě v kruhu rodiny. Vigilie v kostele nesmí začít před západem slunce (letos těsně před 20. hodinou). Pokud v rodině pozdní slavení nepřichází v úvahu (ať už kvůli menším dětem, nebo naopak starším členům domácnosti), bude lepší jít spát ještě v tichu bílé soboty a slavení v upravené podobě přesunout na nedělní ráno. Stejně jako v předchozích dnech pomůže hezké oblečení, pěkně upravené místo a pohodlné sezení.

Bohoslužba světla

Letos se před kostely nebudou zapalovat obvyklé ohně, ale ten, kdo má rodinný dům a zahradu, může začít právě zapálením ohýnku. Oheň není jen symbolem lidské pospolitosti, ale ve chvíli, kdy rozežene temnotu noci, odkazuje na vzkrášeného Ježíše. Laik nebude oheň žehnat jako kněz, ale děkování za světlo je možné vykonat právě zde:

Bože, dej, ať nám tento plamen připomíná tvého Syna, v němž nám zazářila tvá sláva. Očisti naše srdce a dej, ať se v nás rozhoří veliká touha po tobě, aby světlo této veliké noci bylo předobrazem tvé slávy, kterou nám připravuješ ve svém království. Skrze Krista, našeho Pána. Amen.

Jádrem bohoslužby světla v kostele je Exsultet (viz rámeček), chvalozpěv na velikonoční svíci, z něhož si nejčastěji vzpomene na pilnou včelu. Málokdo ale ví, že podobným poděkováním za světlo začínal večer kdysi v každé křesťanské domácnosti, když se zešeřilo a zažehla se olejová lampa.

Také za zdmi našeho domova je možné mít bohoslužbu světla. Koupěný nebo (ještě lépe) vyrobený paškálek nebo křestní svíci či hezkou svíčku (nebo více svící rozmístěných po domácnosti) je možné v rodinném kruhu zapálit a děkovat Bohu za to, že jeho Syn Ježíš je světlo, které temnota nepohltila.

Moment rozsvícení světla a chvály je možné prodloužit modlitbou díky vlastními slovy nebo třeba společně přečteným Žalmem 118.

Během slavení vigilie si můžeme připomenout také vlastní křest.

Snímek Martin Myslivec / Člověk a Víra

Bohoslužba slova

Pro tuto vigilii je vybráno devět čtení z Písma svatého: sedm ze Starého zákona a dvě z Nového.

- Čtení z kostela včetně žalmů a modliteb je možné vykonat i doma. Kdo nemá misál, nalezně texty na www.liturgie.cz. V případě potřeby je možné další čtení přidat tak, aby člověk mohl rozjímat Písmo opravdu celou noc; je také možné čtení ubrat, žalmy nahradit chvílí tichého zamyšlení, připojit můžeme spontánní modlitbu.
- Dospělým prospěje, když si budou moci ke každému čtení přečíst komentář (na svém webu je chystá České katolické biblické dílo www.biblickedilo.cz), dětem zase budou vyhovovat obrázky, rekvizity nebo improvizovaná scénka či stínové divadlo. Smyslem noční bohoslužby slova je ukázat, jak jednotlivé etapy dějin spásy předznamenávaly Ježíšův kříž a vzkrášení. Tento klíč ke každému čtení z Písma je nutné mít na paměti také při domácí bohoslužbě – ať s dětmi, nebo s dospělými. A samozřejmě nesmí chybět

základní čtení, evangelium – dobrá zpráva o Pánově zmrtvýchvstání.

Obnova křestního vyznání

Jedním z vrcholů vigilie v kostele je obnova křestního vyznání pomocí otázek kladených knězem a pokropením křestní vodou. I doma je možné přihlásit se znovu ke křtu: prohlédnutím fotografií, vyprávěním těch, kdo u našeho křtu byli, ukázkami křestní roušky dětem či zapálením křestní svíčky, poděkováním za křest. Základní způsob, jak vykonat obnovu křtu, je pomodlit se Apoštolské vyznání víry (to, které se používá při růženci, protože právě to – rozděleno do otázek – zaznívá při této svátosti).

Aleluja!

Součástí velikonoční vigilie v kostele jsou dvě radostné písně. Nejprve Sláva na výsostech Bohu, kdy se zapalují oltářní svíce a zvoní zvony. A pak je to trojí vznešené aleluja, zpívané nejprve samotným knězem a pak shromážděným lidem vždy o tón výš. Je to „nová píseň“, kterou před trůnem Beránka zpí-

vají ti, kdo byli vykoupeni jeho krví. Jestliže se v rodině zpívá, může být podobný radostný zpěv vrcholem domácí bohoslužby. Vhodná je ovšem jakákoli píseň, která obsahuje aleluja a alespoň trochu se týká Pánova vzkrášení, jen když ji budeme znát a bude vyjadřovat naši radost a jásot. Pro starověké křesťany bylo také typické o veliké noci tančit! Rodinná či manželská hostina by v tento den měla být ještě skvělejší a slavnostnější než ta ze Zeleného čtvrtka – ať už se bude jednat o pozdní večeři, nebo snídani.

V rodině je také možné vykonat žehnání velikonočních pokrmů symbolizující celkovou novost, kterou tyto svátky přinášejí. Jeden z rodičů přečte krátký úryvek z Písma (na výběr: Gn 1,27-21; Gn 9,1-3; Lk 11,9-13) a pak pronese žehnací modlitbu:

Požeňnaný jsi, Hospodine, náš Bože, ty všechno naplňuješ svým požehnaním. Shlédni na nás, když dnes o slavnosti Zmrtvýchvstání tvého Syna děkujeme za tvé dary, které mají sloužit k uchování našeho pozemského života, a uč nás přijímat je z tvých rukou tak, aby všechno směřovalo k tvé oslavě. Skrze Krista, našeho Pána. Amen.

Dvoustranu připravil P. RADEK TICHÝ se spolupracovníky z rodin i kněžských řad

Velikonoční světlo rozežene temnotu noci.

Snímek M&P Červení / Člověk a Víra

Exsultet

Zajásejte již, zástupy andělů v nebi! Zaskvěte se v slávě, božská tajemství! K vítězství tak mocného Krále zazní polnice a zvěstuj spásu! Raduj se i ty, země, zalitá tak oslnivou září a tonoucí v jasů věčného Krále, pohleď, jak na celém světě rychle zmizely temnoty! Raduj se i ty, matko Církvi, zkrášená leskem tak jasného světla! A v mohutném zpěvu lidu ať tento svatý dům Boží zní ozvěnou tvé radosti!

Pán s vámi. – I s tebou. – Vzhůru srdce. – Máme je u Pána. – Vzdáváme díky Bohu, našemu Otci. – Je to důstojné a spravedlivé.

Vpravdě je důstojné a spravedlivé, abychom neviditelného Boha, všemohoucího Otce, i jeho jednorodzeného Syna, našeho Pána Ježíše Krista, oslavovali radostným zpěvem a celou vroucností srdce i ducha. Neboť Kristus za nás splatil věčnému Otci dluh Adamův a svou krví z lásky prolitou zrušil dlužní úpis dávného hříchu.

Dnes je slavnost veliké noci, kdy se zabíjí onen pravý Beránek, jehož krev posvěcuje veřeje věřících. To je ta noc, ve které jsi, Bože, naše praotce, Izraelovy děti, kdysi vyvedl z Egypta; Rudým mořem jsi je pak převedl suchou nohou.

To je tedy ta noc, kdy jas oslnivého sloupu zahnal temnotu hříchu. To je ta noc, která dnes na celém světě vzdaluje věřící v Krista od nepravosti světa a od tmy hříchu, vrací k milosti, sdružuje ve svaté společnosti.

To je ta noc, v níž Kristus pouta smrti rozlomil a jako vítěz vystoupil z hrobu. Nic by nám neprospělo, že jsme se narodili, kdybychom nebyli vykoupeni. Ó, jak obdivuhodně se sklání k nám tvá otcovská

dobrota! Jak nedocenitelný to projev tvé lásky: Syna jsi vydal, abys vykoupil služebníka! Vpravdě nezbytný byl hřích Adamův, který Kristus zahladil svou smrtí.

Ó šťastná vina, pro kterou přišel Vykupitel tak vznešený a veliký! Ó vskutku blažená noc, ta jediná směla znát čas i hodinu, kdy Kristus vstal z říše zemřelých!

To je ta noc, o které bylo psáno: „Noc jako den se rozjasní“ a „Noc je mým světlem ve všech mých radostech.“ A tak posvěcená tato noc zahání hříchy, smývá viny, hříšníkům vrací nevinnost a zarmouceným radost; zahání nenávisť, vytváří jednotu srdcí a pokojuje zlé moci.

V této milostiplné noci, přijmi tedy, Otče svatý, tento chvalozpěv jako večerní oběť, kterou ti přináší přesvatá církev, když rukama svých služebníků slavně obětuje tuto svíci ze včelího vosku. Již jsme slyšeli chvalozpěv na tuto svíci, kterou ke cti Boží rozsvítil planoucí oheň. Ačkoli se její plamen dělí a rozdává světlo, přece ho neubývá.

Napájí se totiž tajícím voskem, který pro tuto vzácnou svíci připravila pilná včela.

Ó vpravdě blahodárná noc, která spojila zemi s nebem, člověka s Bohem.

Prosíme tě tedy, Bože, ať tato svíce, ke cti tvého jména posvěcená, stále svítí neslábnoucím jasnem, aby rozehnala temnotu této noci.

Přijmi ji jako líbeznou vůni a dej, aby zářila jako světla na nebi. Plamen její ať spatří jitrní Vládce světla. Onen totiž Vládce světla, který nezná západu.

Ten, který se vrátil z říše zemřelých a jasně zazářil lidskému rodu: tvůj Syn, Ježíš Kristus, který s tebou žije a kraluje na věky věků.

Amen.